

söylem

FİLOLOJİ DERGİSİ

EDEBİYAT KURAMLARI ve
ELEŞTİRİ ÖZEL SAYISI

e-ISSN: 2548-0502

Ekim/October 2024

23

Söylem, nisan, ağustos ve aralık aylarında olmak üzere yılda üç kez yayımlanan, uluslararası alan dizinleri ve Ulakbim Tr Dizin tarafından taranan hakemli-bilimsel bir e-dergidir.
(Söylem is a refereed e-journal published three times a year, April, August and December)

YÖNETİM / EDITORIAL BOARD

Başeditör / Editor in chief	: Prof. Dr. Oktay Yivli
Teknik editör / Technical editör	: Doç. Dr. Murat Gür
Dilbilim alan editörü / Linguistics editor	: Doç. Dr. Şevtap Günay Köprülü
İngilizce alan editörü / Editor in English	: Dr. Öğr. Üyesi Başak Ergil
Edebiyat alan editörü / Literature editor	: Dr. Öğr. Üyesi Birsal Sağıroğlu
Dil ve yazım editörleri / Language editors	: Dr. Gizem Ece Gönül - Dr. Ahmet Duran Arslan Dr. Mustafa Temizsu - Uzman Senem Gezeroğlu
Koordinatör / Coordinator	: Dr. Bilal Öngül
Editör yrd. / Assistant editors	: Seda H. Saygılı, Nilay Bilir, Merve Gün, Burak Biçer, Fatmagül Kızıl

ULUSLARARASI YAYIN KURULU / INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Marija Djindjic	Serbian Academy of Sciences and Arts	SERBIA
Prof. Dr. Juliboy Eltararov	Silk Road International University of Tourism	UZBEKISTAN
Prof. Dr. Oktay Yivli	Mugla Sıtkı Kocman University	TURKEY
Assist. Prof. Dr. Gulnaz Fayzulla	Akhmet Yassawi University	KAZAKHISTAN
Assoc. Prof. Dr. Kemale Umudova	Baku Slavia University	AZERBAIJAN
Assist. Prof. Dr. Bagdagul Musa	The University of Jordan	JORDAN

Yayıncı / Publisher	: Yusuf Çetin
Facebook	: https://www.facebook.com/soylem.soylem.1
İletişim / Contact	: http://dergipark.org.tr/soylemdergi soylemdergi@hotmail.com
Dizgi ve tasarım / Interior design	: Günce Yayınları www.gunceyayinlari.com

Tarandığı Dizinler / Indexes :

ULUSAL DANIŞMA KURULU / NATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Mustafa Argunşah	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Medine Sivri	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. S. Dilek Yalçın Çelik	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Yunus Balcı	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Gökhan Tunç	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Sefa Yüce	Gazi Üniversitesi

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THIS ISSUE

Abdullah Şengül	Abdülhakim Tuğluk	Ahmet Gökhan Biçer
Ahmet Karakuş	Arda Arkan	Ayşe Eda Gündoğdu
Aziz Şeker	Bahanur Garan Gökşen	Barış Ağır
Başak Çün	Berna Akyüz Sizgen	Cafer Gariper
Cansu Olpak Koç	Derya Özcan Güler	Diğer Atay
Ebru Özgün	Ekrem Ayan	Elmas Şahin
Ercan Gürova	Erden El	Erdoğan Boz
Erdoğan Kartal	Fatih Kanter	Ferda Zambak
Filiz Barin-Akman	Funda Bulut	Gamze Öksüz
Gül Mükerrrem Öztürk	Gülşen Sayın	Hanife Yaman
Hilal Akça	Hivren Atay	İmge Yıldırım
İrem Anlı	Kaan Tanyeri	Kamil Civelek
Macit Balık	Maksut Yiğitbaş	Medine Sivri
Mehmet Ali Yolcu	Melda Enginsu	Murat Topçu
Mustafa Dere	Mustafa Öner	Mustafa Sarıca
Necla Orta	Nilay Erdem Ayyıldız	Nilüfer İlhan
Olgahan Bakşı Yalçın	Özge Gamsız Tunç	Selahittin Tolkun
Sema Özher	Semih Zeka	Seyyal Körpe Kemer
Talip Doğan	Taner Turan	Timuçin Buğra Edman
Tolga Bayındır	Türkan Yeşilyurt	Ümral Deveci
Yasemin Bayraktar	Yasemin Gürsoy Şumnulu	Yasemin Mumcu
Yeliz Akar	Yunus Balcı	Zafer Şafak
Zeki Taştan	Zümre Gizem Yılmaz	

DERGİ HAKKINDA / ABOUT THIS JOURNAL

Söylem; dilbilim, dil felsefesi, edebiyat araştırmaları, edebiyat kuramı, karşılaştırmalı edebiyat, yazınsal eleştiri, göstergebilim, anlatıbilim, çeviribilim ve edebiyat felsefesi alanlarında yapılan özgün bilimsel çalışmalara ve kitap tanıtımlarına yer veren; nisan, ağustos ve aralık olmak üzere yılda üç kez elektronik ortamda yayımlanan, uluslararası alan dizinleri ve Ulakbim Tr Dizin tarafından taranan hakemli-bilimsel bir dergidir.

(*Söylem Journal of Philology* contains articles and book introduction letters about linguistics, language philosophy, literature research, literature theory, comparative literature, literary criticism, semiotics, narratology, science of translation and literary philosophy. It is a journal of refereed. It is published twice a year (June and December).

Söylem dergisine gelen yazılar, editör yardımcıları tarafından dergi ilkelerine uygunluk açısından incelenir. Uygun bulunanlar ilgili alandaki iki hakeme gönderilir. Hakemlerin kimlikleri gizli tutulur ve hakem raporları beş yıl süreyle saklanır. Hakem raporlarından biri olumsuz olduğu takdirde makale, üçüncü hakeme gönderilebilir ya da editörler kurulu son kararı verebilir. Yazarlar, hakem ve yayın kurulunun eleştiri ve önerilerini dikkate alırlar. Katılmadıkları hususlar varsa gerekçeleriyle itiraz ederler.

(Submitted manuscripts are reviewed by editorial assistants in terms of compliance with the journal guidelines. Those eligible are sent two judgments in the relevant area. The umpire's identities are kept confidential and the referee reports are kept for five years. If one of the referee reports is negative, the article may be sent to a third dispute, or the editors' board may issue a final decision. The authors take note of the criticism and recommendations of the referee and editorial board. If they do not agree, they object to the grounds.)

Söylem'de yayımlanan yazılar için yazarlara telif ödenmez. Yayımlanan yazıların yayın hakkı yazarlarınca *Söylem* dergisine devredilmiş sayılır. Yazılardaki görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergideki yayınlardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

(No copyright is paid to the authors for the articles published in *Söylem*. The right of publishing the articles shall be deemed to have been transferred to *Söylem Journal* by their authors. The authors' responsibilities are the responsibility of the views expressed in the articles. Excerpts can be quoted from sources in the journal.)

Söylem dergisinin yayın dili Türkçedir ancak her sayıda toplam makalelerin dörtte bir oranını geçmeyecek biçimde İngilizceyle yazılmış yazılara da yer verilebilir.

(*Söylem*'s publication language is Turkish. However, in each issue there may also be written in English written so that a total of four articles will not exceed the rate.)

EKLER / ATTACHMENTS

1. **Telif sözleşmesi / Copyright agreement:** *Söylem*'in telif hakkı devir formu, yazar/yazarlar tarafından doldurulup imzalanarak sisteme yüklenmelidir. (The *Söylem*'s copyright contrat form must be filled in and signed by the author/authors and uploaded to the system.)
2. **Benzerlik raporu / Similarity report:** Benzerliğin %20 oranını aşmadığını belgeleyen rapor pdf formatında sisteme yüklenmelidir. (The report documenting that the similarity does not exceed %20 should be uploaded to the system in pdf format.)

YAZIM KURALLARI / WRITING RULES

1. **Başlık / Title:** Makalenin içeriğiyle uyumlu olmalı; yalnızca sözcüklerin ilk harfi büyük yazılmalı, 18 punto, **koyu** biçimde ve ortalanarak düzenlenmelidir. (The title should be consistent with the content. Only the first letter of the words should be capitalized. It should be 18 point, bold and centered.)
2. **Yazar adı / Author name:** Yazar ad ve soyadını oluşturan bütün harfler büyük yazılmalı, 12 punto, **koyu** biçimde ve ortalanarak şekillendirilmelidir. Yazarların görev yaptıkları kurum ve eposta adresleri "" işaretleriyle dipnotta verilmelidir. (All

letters that make up the author's first and last name must be written in capital letters. It should be 12 point and bold and centered. Institutions and e-mail addresses of authors should be given in the footnote with a "*" sign.)

3. **Öz / Abstract:** Makalenin başında konuyu kısa biçimde ifade eden en az 75, en fazla 250 sözcükten oluşan Türkçe ve İngilizce özet bulunmalıdır. Özetin altında boşluk bırakılmadan en az 5, en fazla 8 sözcükten oluşan "anahtar sözcükler" ve "keywords" yer almalıdır. (At the beginning of the text, there should be a summary in Turkish and English consisting of at least 75 and at most 250 words expressing the short form. The papers should include "keywords" and "keywords" consisting of at least 5 words and no more than 8 words without spaces left.)
4. **Düzen / Order:** A4 boyutuna, Word programına "Palatino Linotype" fontuyla/karakteriyle 11 punto ve 1,2 satır aralığıyla yazılmalıdır. Paragraf başı değeri 1 cm olmalı (blok alıntılar hariç), paragraf arası boşluğu bırakılmamalıdır. Sayfa kenarlarından (sağ, sol, üst, alt) 2'şer santimlik boşluk bırakılmalıdır. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar, koyu değil eğik (italik) biçimde ya da çift tırnak içinde belirtilmelidir. (For A4 size, it should be typed in Word program with "Palatino Linotype"/with 11 points and 1.2 lines. Paragraph head value should be 1 cm (except block quotes), no paragraph spacing should be left. A 2inch margin should be left from the page edges (right, left, top, bottom). Parts that need to be emphasized in the text should be indicated in italic (not bold) or double quotes.)
5. **Bölüm başlıkları / Chapter titles:** Ana başlıkların hepsi büyük harfle ve koyu, ara başlık ve alt başlıkların hepsi koyu ve ilk sözcükleri büyük harfle yazılmalıdır. (All main headings are in capital letters and bold, the intermediate headings and subheadings are all bold and the first words should be written in capital letters.)
6. **Tablo ve şekiller / Tables and figures:** Tabloların numarası ve başlığı bulunmalıdır. Şekil numaraları ve adları şeklin hemen altında olmalıdır. (Numbers and titles for tables should be written. The figure numbers and names should be just below the figure.)
7. **Alıntılar / Quotations:** Doğrudan alıntılar tırnak için verilmelidir. 4 satırdan az alıntılar paragraf içinde, 5 ve daha fazla satırdan oluşan alıntılar bağımsız paragraf şeklinde verilmelidir. Bu tür blok alıntılarda soldan ve sağdan 1,5 cm boşluk bırakılmalı, ayrıca paragraf başı değeri verilmemeli ve yazı 10 punto büyüklükte olmalıdır. Satır aralığı için yine 1,2 değeri verilmelidir. Dipnot yalnızca metin içinde yapılamayan açıklamalar için kullanılmalı ve bu kısımdaki karakterler 9 punto olarak düzenlenmelidir.

(Direct quotes should be quoted. Quotations less than 4 lines should be quoted in the paragraph, quotes of 5 or more lines should be given in the form of independent paragraphs. Such blocks should have a space of 1,5 cm from the left and right of the citation and should not be given a paragraph head and should be 10 pt size. The line spacing must also be 1,2 cm. Footnotes should only be used for statements that cannot be made in the text, and the characters in this section should be arranged in 9 points.)

8. **Gönderme / Reference:** Metin içindeki göndermelerde APA sistemine uyulmalı; tek yazarlı yayınlarda (Kaplan 1980: 56) biçiminde, çok yazarlı alıntılarda (Enginün vd. 2013, s. 35) biçiminde belirtilmelidir. (References in the text should be followed by the APA system. References should be indicated in the form of single-letter publications (Kaplan, 1980, s. 56), in many written citations (Enginün et al., 2013, p. 35).

* Metin içinde gönderme yapılan yazarın adı yer alıyorsa göndermede yalnızca yayın yılı ve sayfası belirtilmelidir: Göçgün (2004, s. 37). (If the name of the cited author is included in the text, only the publication year and page must be specified in the submission: Gochgun (2004, p. 37).

* İnternet kaynaklarında kaynağa ulaşma tarihi belirtilmeli ve adresler kaynakça bölümünde de verilmelidir. Örnek: www.gunceyayinlari.com [erişim 28.02.2016] (Internet sources should indicate the date of arrival of the resource. Addresses should also be given in the bibliography section. Sample: www.soylem.com.tr [Access 28.02.2016].

9. **Kaynaklar/Sources:** Makalenin sonunda yazar soyadlarına göre alfabetik olarak düzenlenmelidir. Örnek: Tanpınar, Ahmet Hamdi (1988). *Huzur*. İstanbul: Dergâh Yayınları. (The bibliography should be arranged alphabetically according

to the surnames of the authors at the end of the article. Sample: Tanpınar, Ahmet Hamdi (1988). *Huzur*. İstanbul: Dergah Publihouse.)

* Kaynağın iki yazarı varsa çalışmada adı önce yer alan yazarın soyadı bilgisi önce verilir. Örnek: Parlatır, İsmail ve Nurullah Çetin (1996). *Genç Kalemler Dergisi*. Ankara: Akçağ Yayınları. (If the source has two manuscripts, the surname of the author who is first in the work is given first. Sample: Parlatır, İsmail and Nurullah Çetin (1996). *Genç Kalemler Dergisi*. Ankara: Akcag Publihouse.)

* Kaynağın üçten fazla yazarı varsa ilk yazarın bilgilerinden sonra vd. kısaltması kullanılmalıdır. Örnek: Kaplan, Mehmet vd. (1983). *Devrin Yazarlarının Kalemiyle Millî Mücadele*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. (If the source has more than three articles, then the first author's information should be used and the abbreviation of the others should be used. Sample: Kaplan, Mehmet vd. (1983). *Devrin Yazarlarının Kalemiyle Millî Mücadele*. Ankara: Culture and Tourism Ministry.)

* Kitap ve dergi adları gibi büyük-bağımsız eser adları eğik (italik), kitap bölümü, şiir gibi küçük-bağımlı eser adları normal ama çift tırnak içinde yazılmalıdır. (Large, independent work names, such as names of books and journals, should be in italics. Chapter of book, small, dependent work titles such as poetry should be written in normal but double quotes.)

* Dergi, ansiklopedi maddesi, kitap bölümleri kullanılmışsa kaynakçada sayfa aralığı bilgisi sonda verilmelidir. (If journal, encyclopedia material, book parts are used, page range information should be given at the welder.)

* Varsa çeviren, derleyen, hazırlayan, editör adına yazar ve eser bilgisinden sonra verilmelidir. (If it is, it must be translated, compiled, prepared, written on behalf of the editor and given after the knowledge of the work.)

* Kaynaklarda aynı yazarın aynı tarihli birden fazla eseri olması durumunda "a, b, c ..." biçiminde gösterilmelidir. (If the same author has more than one work of the same date at the sources, it should be displayed as "a, b, c ...".)

* Makale metni İngilizceyse kaynakçanın da İngilizceyle düzenlenmesi gerekir. (If the text of the article is in English, the bibliography must also be arranged in English.)

* Tezden yararlanılmışsa yazarın soyadı-adı, tezin yazıldığı tarih, eğik karakterlerle tezin başlığı, tez tipi, şehir ve üniversitenin adı yer almalıdır. Örnek: Yivli, Oktay (2005). *Ahmet Muhip Dıranas'ın Şiiri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi. (If the thesis is used, the author's surname-name, the date the thesis was written, the title of the thesis with slanted characters, the type of thesis, the name of the city and the university. Sample: Yivli, Oktay (2005). *Ahmet Muhip Dıranas'ın Şiiri*. Unpublished Master's Thesis. Eskişehir: Osmangazi University.)

* İnternette yararlanılan kaynaklarda yazarın soyadı-adı, başlık, internet adresi ve erişim tarihi verilmelidir. (Sources used on the Internet should include the author's surname-name, title, internet address, and access date.)

10. **Tezden üretilen makaleler**/Articles produced from the thesis: Tezden üretilen makalelerde şu noktalara dikkat edilmelidir (The following points should be noted in the articles produced from the thesis):

a) Makale başlığına atıfta bulunulacak şekilde yazılacak bir dipnotla, "Bu makale ... Üniversitesinde ... danışmanlığında yazılmış/yazılmakta olan ... başlıklı yüksek lisans/doktora tezinden yola çıkılarak yazılmıştır" ifadesi kullanılmalıdır. İngilizce metinlerdeyse "This article is based on the thesis entitled ... supervised by ... in ... University" ifadesi tercih edilebilir. (With a footnote to refer to the article title, "This article ... at the University of ... written under the consultancy of ... It was written based on the master's/doctoral thesis titled "The statement should be used.)

b) Tez yazarı ve danışmanının ortak imzasını taşıyan çok yazarlı makalelerde tez yazarı sorumlu yazar kabul edilir. (In multi-authored articles with the joint signature of the thesis author and advisor, the thesis author is accepted as the responsible author.)

c) Tezden üretilmiş makalelerde tezden yapılacak alıntılar tez metninin doğrudan kopyalanması şeklinde olmamalı, alıntılama ve benzerlik konusundaki etik kurallar ve uygulamalar tezden üretilmiş makalelere de uygulanmalıdır. Benzerlik oranı %20'yi geçmemelidir. (In articles produced from the thesis, citations to be made from the thesis should not be in the

form of direct copying of the thesis text, ethical rules and practices regarding citation and similarity should also be applied to the articles produced from the thesis. The similarity rate should not exceed 20%.)

11. **Görseller/Images:** Makalelerde kullanılan görsellerin telif hakkı kapsamında olmaması ya da tekrar kullanım konusunda izin verilmiş olması ve görsellerin alındığı kaynakların mutlaka belirtilmesi gerekmektedir. (The images used in the articles should not be covered by copyright or they should be allowed for re-use, and the sources from which the images were taken must be specified.

EDEBİYAT KURAMLARI VE ELEŞTİRİ ÖZEL SAYISI / LITERARY THEORIES AND CRITICISM

Halide Edip Adivar'ın Polisiye Romanında Marksist Göstergeler: <i>Yolpalas Cinayeti</i>'nin Marksist Yazın Eleştirisi Yoluyla Çözümlemesi	
Marxist Signs in A Crime Novel by Halide Edip Adivar: Analysis of <i>Yolpalas Cinayeti</i> Through Marxist Literary Criticism	9-25
Mesut Kuleli	
Sabahattin Ali'nin Rüzgâr Şiirine Ekoleştirel Bir Bakış	
An Ecocritical View of Sabahattin Ali's Poem of "Wind"	26-40
Metin Akyüz	
Salih Zeki Aktay'ın "Elma" Adlı Şiirlerinde Mitopoetik Bir Sembol Olarak Elma	
Apple as a Mythopoetical Symbol in Salih Zeki Aktay's Poems Called "Apple"	41-53
Şamil Yeşilyurt	
Didem Madak Şiirinde Dişil Yazının İzleri: Kadınlık, Bellek, Beden ve Dilin Çok Katmanlı Temsili	
The Traces of Feminine Writing in Didem Madak's Poetry: The Multilayered Representation of Femininity, Memory, Body and Language	54-74
Esra Başak Aydınalp	
Felaket Sonrası Doğada Kadın: Megan Hunter'ın <i>Sondan Sonra</i> Romanında Ekofeminist İzler	
Women in Post-Apocalyptic Nature: Ecofeminist Traces in Megan Hunter's <i>The End We Start From</i>	75-89
Kübra Baysal	
Posthuman Ethics and Distributed Agency in Kazuo Ishiguro's <i>Klara and the Sun</i>	
Kazuo Ishiguro'nun <i>Klara</i> ve <i>Güneş</i> 'inde Posthümanist Etik ve Dağıtılmış Eyleycilik	90-102
Selin Şencan	
Tahar Ben Jelloun'un <i>Kum Çocuk</i> ve <i>Kutsal Gece</i> Adlı Romanlarında Rizom Kavramı	
The Concept of Rhizome in Tahar Ben Jelloun's Novels Entitled <i>The Sand Child</i> and <i>The Sacred Night</i>	103-114
Ayşe Tomat Yılmaz	
Tragic Optimism in <i>500 Days of Summer</i> and <i>Her</i>: A Comparative Analysis	
<i>Aşkın (500) Günü</i> ve <i>Aşk</i> Filmlerinde Trajik İyimserlik: Karşılaştırmalı Bir Analiz	115-133
Timuçin Buğra Edman	
George Perec'in <i>Uyuyan Adam</i> Adlı Yapıtında Eylemsizliğin Varoluşsal Anlamı	
The Existential Meaning of Inaction in George Perec's <i>A Man Asleep</i>	134-152
Güliden Pamukcu	
Modernden Klasığe: Puşkin'in <i>Yüzbaşının Kızı</i>'nı Stahov'un <i>Generalin Kızı</i>'nda "Yeniden Yapım"	
From Modern to Classic: 'Remaking' Pushkin's <i>The Captain's Daughter</i> in Stahov's <i>The General's Daughter</i>	153-166
Gülhanım Bihter Yetkin	
Ontolojik Tahlil Metoduyla Karacaoğlu'nun "Bir Kız Bana Emmi Dedi" Şiirinin İncelenmesi	
Analysis of Karacaoğlu's Poem "A Girl Called Me Emmi" Using Ontological Analysis Method	167-182
Rahime Deveci	

Özyaşamöyküsü Kuramı Bağlamında Simone Veil'in Bir Yaşam Adlı Yapıtının İncelenmesi Analysing Simone Veil's Work Titled *A Life* in the Context of Autobiography Theory

183-205

Emine Güzel**Critical Race Theory in Literature: *In The Blood* By Suzan-Lori Parks**Edebiyatta Eleştirel Irk Kuramı: Suzan Lori Parks'ın *In The Blood* Adlı Oyunu

206-223

Tuba Baykara**Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Bir Yenidenyazma Örneği: *Rapunzel* Masalı**In The Context of Intertextual Relations An Example of Rewriting: The Tale Of *Rapunzel*

224-238

Özlem Bay Gülveren**Hasedin Kiskacında Gelişen Bir Kişilik Örüntüsü: Mine Söğüt'ün**

"Naz Neden Derine Gömmemiş Kediyi?" Öyküsünde Kötü Çocuk(luk)

A Personality Pattern Developing in the Grip of Envy: Bad Child(hood) in Mine Söğüt's

239-248

"Naz Neden Derine Gömmemiş Kediyi?"

Yunus Emre Yaşadı**Sovyet Sonrası Gürcistan ve Gürcü Edebiyatında Postmodernizm**

Post-Soviet Georgia And Postmodernism in Georgian Literature

249-261

Sudan Altun**Tölögön Kasimbekov'un "Bozkurt" Hikâyesinde Arketipsel Sembolizm**

Archetypal Symbolism in Tölögön Kasimbekov's "The Grey Wolf" Story

262-278

Yılmaz Bacaklı**Ahmet Muhip Dıranas'ın Şiirlerinde Fenomenolojik Nesne İncelemesi**

Phenomenological Object Analysis in Ahmet Muhip Dıranas' Poems

279-295

Yunus Şahin – Derya Karaosmanoğlu**Gayri Resmi Hürrem Oyunu Üzerine Yeni Tarihselci Bir Okuma**A New Historicist Reading on the *Gayri Resmi Hürrem* Play

296-316

Can Şahin**Yeni(den) Şarkiyatçılık**

(Neo)-Orientalism

317-333

Halil İbrahim Arpa**Ekoeleştiri Nedir?: Ekolojinin Aynasından Edebiyat Eleştirisine Bakmak**

What is Ecocriticism?: Looking at Literary Criticism Through the Lens of Ecology

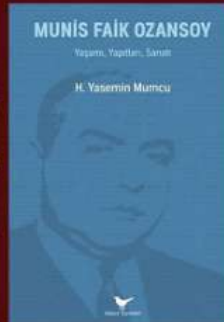
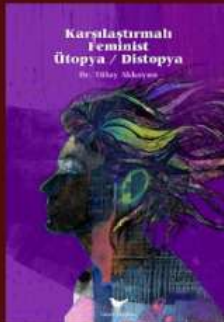
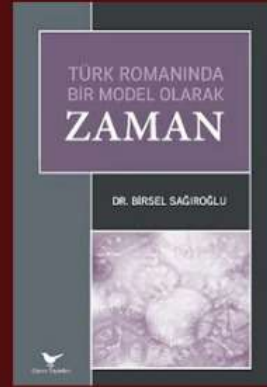
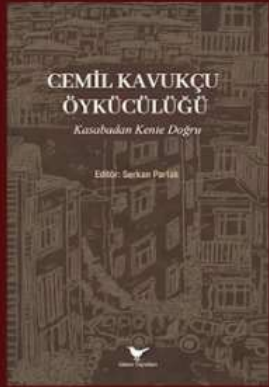
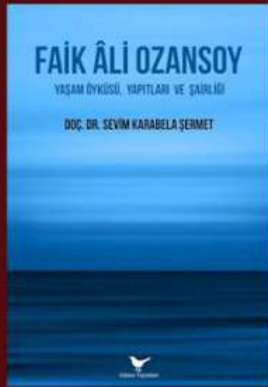
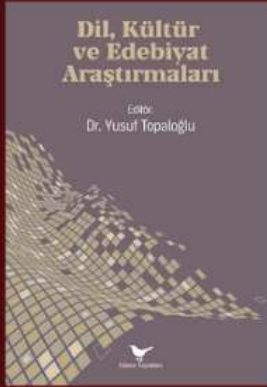
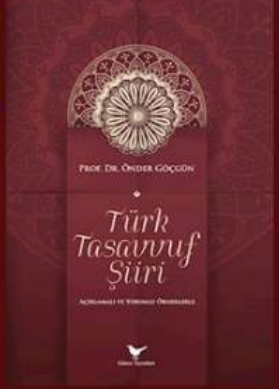
334-355

Kerim Can Yazgünoğlu**Şükûfe Nihal'in Baktığı Finlandiya ve Gördüğü Türkiye**

The Finland Şükûfe Nihal Looked at and the Türkiye She Saw

356-379

Neşe Oktay

Sovyet Sonrası Gürcistan ve Gürcü Edebiyatında Postmodernizm

ARŞ. GÖR. DR. SUDAN ALTUN*

Öz

Romanlar, gerçeklikle kurguyu bir araya getirerek insan deneyimini ele alan, aktaran; toplumsal yapı ve dönüşümleri irdeleyen kurmaca eserlerdir. Olay örgüsü, karakterler ve mekânlar genellikle yazarın belirlediği bir çerçeve içinde, kimi zaman gerçek dünyadaki olasılık sınırlarında gelişirken postmodern romanlarda gerçek dünyadaki olasılık sınırları yoktur. Toplumun çeşitli kesimlerinden hareketle yaratılmış karakterler/kişiler, okuyucuya farklı bakış açıları sunarlar ve toplumun genel yapısını yansıtabilirler. Zaman ve mekân kullanımı da, romanın gerçeklik hissini artırmak ve okuyucuyu eserin içine çekmek için önemlidir. Bu unsurların başarılı bir şekilde sentezi, okuyucuyla daha etkili bir iletişim kurulabilir ve eserin derinlik kazanması sağlanabilir. Bu makalede, Gürcü edebiyatının tarihçesi ve postmodernizmin Gürcü edebiyatındaki rolü hakkında kapsamlı bir açıklama yapılmaya çalışılmaktadır. Çalışma, Gürcü romanının evrimi, Sovyet dönemi etkileri ve Sovyet sonrası dönemde yaşanan değişimler gibi konuları ele almaktadır. Ayrıca, postmodernizmin Gürcü edebiyatındaki yeri ve etkisi hakkında da detaylı bir inceleme yapılmakta; postmodernizmin kültürel ve edebî bir olgu olarak nasıl tanımlandığına ve açıklandığına dair bir genel bakış sunulmaktadır. Postmodernist düşünürlerin teorileri ve fikirleri, moderniteye karşı eleştirileri, büyük anlatıların sonu teorisi, simülakr ve simülasyon teorisi gibi konulara değinilmektedir. Bunun yanı sıra, postmodernizmin edebi tekniklerine ve estetik arayışlarına da yer verilmektedir. Araştırmada Gürcü postmodernist yazarların eserlerinin örnekleri üzerinden postmodernizmin Gürcü edebiyatında nasıl bir rol oynadığı da açıklanmaktadır. Eserlerde kullanılan teknikler ve temalar incelenerek, postmodernist yaklaşımın Gürcü edebiyatındaki etkisi ve önemi vurgulanmak istenmektedir. Sonuçta, Gürcü edebiyatının tarihsel ve kültürel bağlamı postmodernizm perspektifinden ele alınarak, Sovyet sonrası Gürcü postmodernist yazarların eserlerinin Gürcü edebiyatındaki yeri ve önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Sovyet sonrası, Gürcistan, postmodernizm, roman

POST-SOVIET GEORGIA AND POSTMODERNISM IN GEORGIAN LITERATURE

Abstract

Novels are works of fiction that bring together reality and fiction, deal with and convey human experience, and analyse social structures and transformations. While the plot, characters and places

* Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Kafkas Dilleri ve Edebiyatı Bölümü, Gürcü Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı; E-Posta: sudancetinkaya2010@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0227-4219.

Gönderilme Tarihi: 11 Eylül 2024

Kabul Tarihi: 24 Ekim 2024

usually develop within a framework determined by the author, sometimes within the limits of possibility in the real world, there are no limits of possibility in the real world in postmodern novels. Characters/persons created from various segments of society offer different perspectives to the reader and can reflect the general structure of society. The use of time and space is also important to increase the sense of reality of the novel and to draw the reader into the work. The successful synthesis of these elements can lead to a more effective communication with the reader and the work, novel can gain depth. This article attempts to give a comprehensive account of the history of Georgian literature and the role of postmodernism in Georgian literature. The study deals with issues such as the evolution of the Georgian novel, Soviet-era influences and changes in the post-Soviet period. In addition, a detailed examination of the place and influence of postmodernism in Georgian literature is made; an overview of how postmodernism is defined and explained as a cultural and literary phenomenon is presented. The theories and ideas of postmodernist thinkers, their criticisms against modernity, the theory of the end of grand narratives, the theory of simulacrum and simulation are discussed. In addition, literary techniques and aesthetic pursuits of postmodernism are also included. The study also explains the role of postmodernism in Georgian literature through examples of the works of Georgian postmodernist writers. By analysing the techniques and themes used in the works, the influence and importance of the postmodernist approach in Georgian literature is emphasised. In conclusion, by analysing the historical and cultural context of Georgian literature from the perspective of postmodernism, the place and importance of the works of post-Soviet Georgian postmodernist writers in Georgian literature is emphasised.

Keywords: Post-Soviet, Georgia, postmodernism, novel

GİRİŞ

Gürcistan, SSCB'nin güneyinde yüzyıllık bir aranın ardından yeniden bağımsız bir devlet olarak tarih sahnesine çıkmış ve bu durum ülkeyi yeni bir tarihsel sürece dâhil etmiştir. Bu dönüşüm öylesine dramatiktir ki, süreci Gürcü yazar ve kültür bilimci Zurab Karumidze "*Kartli'nin ikinci dönüşümü*" olarak adlandırmaktadır (Karumidze, 2009: 1). Gürcistan'da siyasal ve edebi değişim, Rus-emperyal-Bolşevik-Sovyet modernizasyonundan sonra başlamış ve buna bağlı olarak Gürcü kültüründe postmodernizm etkisini göstermeye başlamıştır.

Postmodern metinler, Gürcü edebiyatının modernist deneyimi ve Sovyet kültürü tarafından bastırılması üzerine düşünürken belirli bir dürtüye göre seçilmiş; Sovyet deneyimi ve modernist/postmodernist eğilimlerin ifşasına, post-Sovyet değişimlere ve postmodernist estetiğin güçlenmesine destek olmuştur. Postmodernizmin "sonsuz" çeşitliliği ve kapsamlı tipolojisi, onu kavramsal olarak anlamayı zorlaştırsa da, bu fenomeni ayırt eden ve anlamamıza izin veren birkaç temel özellik bulunmaktadır (bkz. Avaliani, 2005). Bu özellikler aracılığıyla Sovyet sonrası Gürcistan'da gelişen kültürel-tarihsel süreçleri araştırmak mümkündür.

Türk sosyolog Ziya Ozankaya'ya göre, bir insan topluluğunun, doğal ve toplumsal çevresiyle etkileşim süreci içinde ürettiği maddi ve manevi öğelerin toplam bileşimi olarak tanımladığı kültür kavramı, önyargılı olmaktan ziyade farklı kültürü anlamlandırmayı zorunlu kılmaktadır. Tanımdan

anlaşılacağı üzere kültürü şekillendiren maddi ve manevi öğeler bulunmaktadır (akt. Büyüktopçu, 2023: 100). Postmodernist kültür ise bu öğelerden farklılık arz eder. Çift kodlamalı olan postmodernizm, iki farklı, uyumsuz dil kodunun, söylemin ve biçimbilimin birleşmesiyle oluşur. Bu terim, postmodernist mimarının klasik gelenek ile modernist avangardın kaynaşmasına dayandığını belirten İngiliz mimar ve sanat eleştirmeni Charles Jencks'e aittir. Felsefi hermenötiğin babası Hans-Georg Gadamer ise sanat ve kültürün bu eğilimini gelecekte işaret etmektedir.

XX. yüzyıl çağdaş dilbilimin bir disiplin haline geldiği dönemdir. Bu dönemde deneysel, düzenli, teorik ve bilim ışığında ilerleyen dilbilim çalışmaları artış göstermiştir. Avrupa'da Prag, Kopenhag Dilbilim Okulu, Cenevre Ekolü etrafında Ferdinand de Saussure yön bulurken; Amerikan yapısalcılığında ise Chomsky'nin ışığında dilbilim ekolünde diğer isimler Andre Martinet, Leibniz, Humboldt, Harris, Zellig, Charles Fillmore, Leonard Bloomfield yer alır. Saussure, çağdaş dilbilimin kurucusu olmanın yanı sıra modernizmden başlayarak postmodernizme kadar uzanan geniş bir alanı analiz etme yeteneği olan Yapısal Dilbilimin de kurucusudur (Aktürk, 2023, s. 245).

Postmodernizmin bir başka yöntemi de Fransız filozof Jacques Derrida'nın ortaya koyduğu yapısökümdür. Gürcü dilinde bu terimi "parçalanma-birleşme" olarak tercüme edilse de, felsefi ve genel-kültürel anlamda şu şekildedir: her yapı merkezi unsurlara dayanır ve ikincil sıra dışı elementler içerir. Dekonstrüksiyon ile böyle bir alt yapı kırılır ve yapı yeni dinamikler kazanır (bkz. Ratiani, 2009). Örneğin, geleneksel dünya görüşü hiyerarşik yapılar yaratır. Yapısöküm, bu alt yapıyı ortadan kaldırır ve uyuma dönüştürür.

Postmodernist edebiyatta yapısökümün pek çok ilginç örneği vardır. Britanyalı oyun yazarı ve senarist Tom Stoppard'ın "Rosencrantz ve Guildenstern Are Dead" adlı oyunu ve İngiliz yazar Julian Barnes'ın "Nuh'un Gemisi ve Tufanı"nı parodik bir şekilde anlatan romanı gibi eserler, klasik metinleri parodik oyun aracılığıyla yorumlar, parçalar ve kırar (Karumidze, 2009, s. 3-5). Parodi, postmodernizmin temel ilkelerinden biridir ve kültürün karnavallaşmasını ifade eder. Rus filozof ve edebiyat teorisyeni Mihail Bakhtin'in ortaçağ karnavalı üzerine yazdıkları ile postmodernist karnavalı ayırt etmek gereklidir (Bregadze, 2000, s. 11). Ortaçağ karnavalı, toplumsal değerleri ve normları yıkar, postmodernist karnaval ise parodi aracılığıyla değerleri sorgular ve yeniler.

Fransız filozof ve edebiyat teorisyeni Jean-François Lyotard, postmodernizmin özelliği olan geçmişe duyulan özlem ve sonsuz yenilenme arzusunu birbirinden ayırır. Sovyet dönemindeki baskı ve yazarların kültürel deneyimleri, modernist deneyimin yeniden canlandırılmasını ve postmodern tarzda eserler verilmesini destekler. Bu, Gürcistan'ın modernist kültürel deneyiminin mirasıyla postmodernist kültürel eğilimlerin nasıl işlediğinin bir kanıtıdır. Sonuç olarak, Sovyet dönemi ve sonrası Gürcü edebiyatında postmodernist tematik ve tekniklerle yazılmış eserler, modernist ve postmodernist eğilimlerin etkisiyle ve Sovyet baskısına karşı estetik bir protesto olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, Gürcü romanlarının eleştirel analiz ve yorumu, kültürel ve tarihsel süreçlerin incelenmesini gerektirir.

1. YİRMİNCİ YÜZYILDA GÜRCÜ KÜLTÜREL KİMLİĞİ

Günümüzde Gürcistan'ın ulusal/kültürel kimliği, büyük ölçüde, Rus sömürgeciliği ve ulusun bu duruma karşı direniş yoluyla kendini tanımlamasıyla kendisini belli eden on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllardan kalma kültürel mirasa dayanmaktadır. Diğer yandan modernleşme ve Batılılaşma özlemleriyle iç içedir. Bu iki eğilim siyasi değişimlerle etkileşime girmiş ve bu etkileşim sayesinde Gürcistan'ın ulusal ve kültürel kimliği şekillenmiştir (Ratiani, 2012, s. 2).

Modern Gürcülerin kendi geçmişlerine ve geleceklerine, hatta kökleri ilk bin yıldan öncesine dayanan asırlık devlet ve kültür mirasına yönelik tutumları, son iki yüzyıl ve aslında Gürcü edebiyatı alanı içinde oluşmuştur. On dokuzuncu yüzyıldan başlayarak, tarihsel ve siyasal düzlemdeki değişikliklerin bir sonucu olarak, sömürgeci etkiye direnme ve kendi ulusal kimliklerini düşünme açısından Gürcü edebiyatının gelişiminin birkaç aşamasını şöyle belirleyebiliriz (Tsipuria, 2016, s. 510-514):

- Gürcistan'ın özgürlüğünü ve sömürge bağımlılığını kaybetme süreci, Gürcü Romantiklerinin yazılarına sanatsal ve entelektüel yaklaşımlarla derinlemesine yansıtılmıştır. Gürcü Romantizmi, bu dönemde ülkenin özgürlüğünü kaybetme sürecini ve sömürgeci baskının etkilerini sanatsal ve entelektüel düzeydedir. Bu yazarlar, Gürcistan'ın bağımsızlığını savunan ve sömürgeci güçlere karşı direnişi teşvik eden temaları eserlerinde işlemeyi amaçlamışlardır.

- Sömürge gerçekliğine uyum sağlamak, yeni bir toplumsal zihniyet ve kültür yaratmaya çalışmak, modern Batı dünyasının toplumsal değerlerini özümsemek ve Gürcü Altmışlar Kuşağı'nın yazılarında ülkenin sivil, toplumsal ve devlet gelişimi için gelecek hedeflerini netleştirmek gayesi içerisindeydiler.

- Birkaç yıllık devlet bağımsızlığından sonra Gürcistan'ın Rusya tarafından yeniden sömürgeleştirilmesine uyum sağlamak, Gürcü Modernist Kuşağı'nın kültürel yeniden yöneliminde Sovyet yönetimi altındaki Gürcü ulusal kimliğini korumanın yollarını bulmak istiyordu.

- Gürcü Ulusal Anlatı Kültürünün Stalin sonrası dönemde şekillenmesi, Gürcü Ulusal Fikri temelinde şekillenen kültürel alan mevcuttu.

- Yeni post-Sovyet/post-kolonyal dönemde Gürcü edebiyatının yeni sanatsal ve analitik yeteneklerinin ifadesi ile Gürcü yazarlar kuşağının çeşitli temsilcileri postkolonyal zihniyetin üstesinden gelmeye çalışmaktaydı.

Sovyet ve Sovyet sonrası Gürcistan'da, kültürel yönelim açısından yeni bir değişim tespit edilebilir. Bu değişim, çeşitli tarihsel ve sosyo-kültürel evrelerde farklı kültürel paradigmaların ortaya çıkışını ve dönüşümünü içermektedir. Gürcü edebiyatındaki bu evreler ve değişimler şu şekilde özetlenebilir:

Gürcü Romantiklerin Kültürel Paradigması

Gürcü Romantik dönemi, ortaçağ doğu kültürel paradigmasından Batı yönelimli sosyo-kültürel bir yapıya geçişi temsil etmektedir. Bu dönemde, Gürcistan'ın özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi, ulusal kimliğin ve kültürel mirasın yeniden canlandırılması çabalarıyla birleşmiştir. Romantik yazarlar, Batı'nın özgürlükçü ve bireyci değerlerine yönelerek, Gürcistan'ın Batı ile entegrasyonunu savunmuşlardır.

Altmışlar Kuşağı ve Yeni Gerçekçi Paradigma

Altmışlar Kuşağı tarafından geliştirilen kültürel paradigma, açıkça Batı sosyo-kültürel değerlerine yönelik bir Yeni Gerçekçi yaklaşımı benimsemiştir. Bu dönemde, yazarlar ve sanatçılar Batı'nın modernist ve gerçekçi akımlarını benimseyerek, Gürcistan'ın sosyal ve politik gerçekliklerini eleştirel bir bakış açısıyla irdelemişlerdir. Bu hareket, Sovyet ideolojisinin sınırlamalarına karşı entelektüel bir direnişi de simgelemiştir.

Gürcü Modernistlerin Kültürel Paradigması

Gürcü Modernistlerin kültürel paradigması, Batı kültürel birliğine entegrasyon hedefiyle belirginleşmiştir. Modernist yazarlar ve sanatçılar, Batı'nın avangard ve yenilikçi sanat akımlarını takip ederek, Gürcü kültürünü modernize etme çabası içinde olmuşlardır. Bu dönemde, kültürel üretim, Batı sanat ve edebiyatının etkileriyle şekillenmiş ve ulusal kimliğin modern bir perspektifte yeniden yorumlanması sağlanmıştır.

Marksist Üst-Anlatıya Dayalı Kültürel Paradigma

On dokuzuncu yüzyılın sonundan Sovyetleşmeye kadar olan dönemde, Marksist üst-anlatıya dayalı bir kültürel paradigma gelişmiştir. Bu paradigma, totaliter ve post-Stalin dönemlerinde Resmi Sovyet Kültürü olarak belirginleşmiş ve sosyalist realizm çerçevesinde şekillenmiştir. Bu dönemde, edebiyat ve sanat, Sovyet ideolojisini destekleyen ve propagandayı amaçlayan bir araç olarak kullanılmıştır.

Gerçekçi Ulusal Anlatı Kültürel Paradigması

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında, gerçekçi Ulusal Anlatı kültürel paradigması ortaya çıkmıştır. Bu paradigma, Gürcü halkının tarihi ve kültürel deneyimlerini gerçekçi bir üslupla anlatmayı amaçlamış ve ulusal kimliğin korunmasına ve güçlendirilmesine yönelik bir çaba olmuştur. Bu dönemde, yazarlar ve sanatçılar, Gürcistan'ın toplumsal ve politik gerçekliklerini, ulusal anlatılarla birleştirerek, kültürel bir bilinç oluşturmuşlardır.

Batı Yönelimli Gürcü Alternatif Kültür Paradigması

Aynı dönemde, Gürcü Alternatif Kültür, Batı yönelimli bir kültürel paradigma geliştirmiştir. Bu hareket, Sovyet rejiminin baskıcı politikalarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve Batı'nın özgürlükçü ve demokratik değerlerini benimseyerek, alternatif bir kültürel alan yaratmayı hedeflemiştir. Bu dönemde, yeraltı ve avangart sanat akımları, Gürcü kültür sahnesinde önemli bir rol oynamıştır.

Post-Sovyet ve Post-Kolonyal Dönemin Postmodernist Paradigması

Sovyet sonrası dönemde, Gürcistan, post-kolonyal bir perspektifte yeni bir kültürel paradigma geliştirmiştir. Postmodernist paradigmlar, bu dönemde belirginleşmiş ve Gürcü kültüründe çeşitlilik, çoğulculuk ve geçmişe eleştirel bir bakış açısı hâkim olmuştur. Postmodernist yazarlar ve sanatçılar, Sovyet geçmişini ve post-Sovyet değişimlerini sorgulayan, ironi ve parodiye dayalı eserler üretmişlerdir.

Gürcistan'ın kültürel tarihine bakıldığında, farklı dönemlerde çeşitli kültürel paradigmların ortaya çıktığı ve bu paradigmların, ülkenin sosyo-politik dinamikleriyle şekillendiği görülmektedir. Bu değişimler, Gürcü edebiyatının ve sanatının zengin ve çok yönlü bir gelişim süreci yaşamasına katkıda bulunmuştur.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısı, Stalin sonrası dönemden Sovyet sonrası dönemlere kadar, bugünün kültürel gerçekliğinin zemini. Bu dönemin Gürcistan'ında etkileşim içinde olan ve örtüşen üç kültürel alan – kültürel metinler ve ilgili sosyo-kültürel modeller üreten ve diğer yandan alan, birleşik insan toplulukları olarak – tanımlanabilir: Resmi Sovyet Kültürü, Ulusal Anlatı Kültürü ve Alternatif Kültür.

Resmi Sovyet Kültürü, siyasi ve mali destekle zorla genişletilmiş olsa da, ulusların kendi kimliklerini ve kültürlerini koruma çabaları bunun ötesine geçmiştir. Totaliter rejimin etkisi altında bile, bu çabalar belirgin hale geldi ve ulusal kültürlerin bir çeşit koruyucu kalkını haline gelmiştir. Özellikle Stalin sonrası dönemde, ulusal anlatı kültürü, Sovyet rejiminin resmi kültürüne karşı alternatif bir güç olarak gelişmiştir.

Ulusal anlatı kültürü, kendi estetik tercihleri, temaları ve temsili biçimleriyle geniş bir izleyici kitlesine hitap eder. Gerçekçi bir anlatım tarzı benimseyerek ve genellikle ulusal temaları işleyerek, bu kültürel akım Sovyet toplumu genelinde önemli bir yer edinmiştir. 1950'lerin sonlarından itibaren, Stalin sonrası dönemde, bu kültürel akım giderek daha baskın hale gelmiştir.

Bu ulusal anlatı kültürü, devlet kontrolündeki kitap yayıncılığı, dergiler, televizyon ve radyo yayınları gibi yayın araçlarını kullanarak halka ulaşmıştır. Devlet destekli ve kontrol altındaki bu platformlar, ulusal anlatı kültürünün yayılmasını ve güçlenmesini sağlamıştır. Bu süreçte, yazarlar daha az baskı altında çalışabilmiş ve eserlerini yayımlayabilmişlerdir.

Resmi Sovyet Kültürü, başlangıçta Sovyet ideolojisine dayanarak gelişmiş ve modernist kültürü etkisi altına alarak 1930'larda bu deneyimi silmeyi başarmıştır. Ancak ulusal anlatı kültürü, Avrupa modernizmiyle doğrudan bir bağlantısı olmadan ve modernist deneyiminden etkilenmeden gelişmiştir. Bununla birlikte, 1910'lar ve 20'lerde Gürcistan'da modernist eğilimler güçlenmiş ve Batı kültürüyle senkronize olma isteği, alternatif bir kültürel alanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu alternatif kültürel akım, ulusal anlatı kültürüne bir alternatif sunmuştur. Bu kültürel akım, farklı bir estetik ve tematik yaklaşım benimseyerek ve Gürcü modernist deneyiminden etkilenerek gelişmiştir. Bu alternatif kültür, Sovyet rejiminin resmi kültürüne meydan okuyarak ve farklı bir ifade biçimi sunarak çeşitliliği teşvik etmiştir. Bu dönem Gürcü bilim insanı Bella Tsipuria'nın "İngilizce Özetli Sovyet/Post-Sovyet/Postmodern Bağlamda Gürcüce Metin" (2016) eserinde bahsi geçen dönemlerin özellikleri şu şekilde verilir:

Resmi Sovyet Kültürünün Özellikleri

Durum – Resmi

İdeolojik temel – Sovyet İdeolojisi

Estetik temel – Sosyalist Gerçekçilik

Estetik pozisyon – Normatif

Kültürel bütünlük (eşzamanlı) – Sovyetler Birliği

Kültür merkezi – Moskova, Rusya

Birincil destekçi – Devlet

Estetik etki – Toplu halde

Söylem – Tek

Kültür – Siyasi aidiyetin tanımlanması

Kimlik – Sovyet

Ulusal Anlatı Kültürünün Özellikleri

Durum – Baskın kültür

İdeolojik temel – Ulusal İdeoloji

Estetik temel – Gerçekçilik

Estetik pozisyon – Normatif

Kültürel bütünlük (art zamanlı) – Gürcü geleneksel kültürü

Kültür merkezi – Tiflis

Birincil destekçi – Ulus

Estetik etki – Toplu halde

Söylem – Çift

Kültür – Ulusal aidiyetin tanımlanması

Kimlik – Sovyet Dışı

Alternatif Kültürün Özellikleri

Durum – Alternatif kültür

İdeolojik temel – Modernist Felsefe

Estetik temel – Modernist

Estetik konum – Yenilikçi

Kültürel bütünlük (art zamanlı) – Batı, Rus ve Gürcü Modernist kültürleri

Kültürel bütünlük (eşzamanlı) – Çağdaş Batı kültürü

Kültür merkezi – Batı Avrupa ve ABD

Birincil destekçi – Birey

Estetik etki – Bireysel

Söylem – Tek

Kültür – Kültürel aidiyetin tanımlanması

Kimlik – Sovyet Dışı

2. SOVYET SONRASI TRAVMA VE BİR ANLATININ DAHA SONU

Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Gürcistan'da özgürlük, ulusal canlanma ve uzlaşma umutlarını başlatmış olsa da, bu iyimser beklentiler kısa süre içinde yerini sivil ve etnik çatışmalara, siyasi tartışmalara ve ekonomik zorluklara bırakmıştır. 1990'ların başlarından itibaren, Gürcistan ve diğer eski Sovyet cumhuriyetleri yeni bir siyasi ve ekonomik düzen arayışına girmiştir. Ancak bu süreç, beklenen özgürlük ve ulusal canlanma yerine, iç çatışmaların, siyasi bölünmelerin ve ekonomik sıkıntıların artmasına neden olmuştur. Etnik gruplar arasındaki gerilimler ve siyasi farklılıklar, ülkede istikrarsızlık ve belirsizlik yaratmıştır.

Bu dönemde Gürcistan, zorlu bir geçiş süreciyle karşı karşıya kalmıştır. Yeni kurulan bağımsızlık, beklenen refah ve istikrarı getirmemiş, aksine çeşitli sorunlarla mücadele edilmesi gerekmiştir. Bu durum, 1990'ların başında ülkenin genel olarak travmatik bir dönem yaşadığı şeklinde algılanmıştır. Ancak zamanla daha sağlam bir siyasi ve ekonomik yapı oluşturma yolunda atılan adımlarla dengelenmiş ve Gürcistan, kendi kimliğini ve yolunu bulmaya devam etmiştir. Bu

travmatik süreç, hem toplumsal hem de bireysel düzeydeki stresi yansıtan Gürcü edebiyatında tasvir edilmiştir (Tsipuria, 2016, s. 515).

Yirminci yüzyılda Gürcistan, Rus Bolşevik ordusu tarafından ilhak edilmesi ve 1921’de Sovyetleştirilmesi gibi son derece acı verici tarihsel ve sosyal travmalar yaşamıştır. 1924’teki ulusal isyanın bastırılması, 1937’deki Büyük Tasfiye, totalitarizm, İkinci Dünya Savaşı ve 1956 ile 1989 yıllarında Sovyet ordusu tarafından barışçıl göstericilerin katledilmesi gibi olaylar bu sürecin bir parçasıdır. Sovyet dönemi boyunca tarihin yalnızca resmi bir Sovyet yorumu yapılmasına izin verilmiş ve sansür, sosyal travmaların kültürel veya toplumsal düzeyde ifade edilmesini engellemiştir. Sovyet sonrası dönemde, Gürcü toplumu ve edebiyatı kendi tarihleriyle yeniden tanışmış ve Sovyet dönemindeki tarihsel olayları ve travmaları yeniden canlandırmaya çalışmıştır. Resmi ve medya söylemindeki değişim ve geçmişten olayların açığa çıkması, günümüzün kabulü konusunda kafa karışıklığı ve toplumsal tartışmalara yol açmıştır.

Sovyet sonrası ilk on yılda Gürcistan, ekonomik, politik ve toplumsal sorunlarla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Yeni bağımsız devletin, Sovyet mirasının sorunlarını ve yeni Sovyet sonrası dönemin meydan okumalarını kaldıramayacağı ortaya çıkmıştır. Bu durum, Ulusal Anlatı Kültürü’nün kültürel alanında gelişen bazı ulusal ve kültürel mitlerin, inançların ve önyargıların yeni gerçeklik tarafından ezilmesinin yarattığı kültürel travmayla da bağlantılıdır. Sovyet merkeziyle olan bağımlı ilişki, Gürcistan’daki tüm kültürel süreci ve gelişimi etkilemiştir. Gürcü yazarlar ve özellikle şairler ulusal liderler olarak otorite kazanmış ve Gürcü şiiri vatansever ruh halinin bir tezahürü haline gelmiştir. Ulusal fikirler yaygınlaşmış ve ulusal tarihe, geçmişin Gürcü devletinin zaferine ve kahramanlığına ve geleceğin bağımsız devletine yönelik popüler bir kültürel yönelim oluşturmuştur. Bu durum, Gürcü dilinin korunmasını ve kültürün gelişmesini desteklemiştir. Tarihsel koşullar nedeniyle bu, siyasi olarak değil, kültürel olarak onaylanan bir kimlikti. Bu misyon odaklı süreç, kendine özgü estetik, tematik ve temsili tercihleri olan ve geniş bir kitleye hitap eden Ulusal Anlatı Kültürü olarak adlandırılabilir bir kültürel alanın oluşumunu sağlamıştır.

Sovyet döneminde, ideolojik kontrolün baskısı altında, Gürcü edebiyatı ve kültürü ikiye ayrılmıştır: biri Sovyet ilkelerine uyarlanmış, diğeri ise Sovyet rejimine direnen ve ulusal kimliğin korunmasını destekleyen. Ulusal özlem taşıyan şiirler ve romanlar toplumsal güç kazanmış ve halkın ruh halini etkilemiştir. Murman Lebnidze ve Mukhran Machavariani’nin şiirleri ve Otar Chiladze ile Chabua Amirejibi’nin romanları, Ulusal Anlatı Kültürü’nün başlıca edebi metinleri arasında yer almaktadır. Bu metinlerde Gürcistan’ın egemenliği ve gelecekteki devlet bağımsızlığı fikri, edebi çağrışımların ana temasını oluşturmuştur. Yirminci yüzyılın ikinci yarısının Ulusal Anlatısı, Gürcülerin geçmişe ve geleceğe dair hikâyelerini anlatma biçimleri olarak görülmektedir. Ulusal Anlatı Kültürü, özgür devlet olma umudu etrafında şekillenmiş, ancak ulusun yeni statüsüne hazırlanma stratejisinden yoksun bir şekilde belirsiz bir gelecek imajı yaratmıştır. Geçmişin imajı, tarihi zamanların, kahramanların ve zaferlerin yüceltilmesiyle oluşturulmuş ve herhangi bir analitik yaklaşım içermemiştir. Şimdiki zamanın imajı, Sovyet gerçekliğine uyumlu ve ütopyacı bir biçimde sunulmuştur. Gürcistan, Sovyet gerçekliğinden farklı, sevgi, kardeşlik ve uyumla dolu bir yer olarak tasvir edilmiştir. Bu statik ve hayali durum, Sovyet sistemi tarafından desteklenmiş ve Gürcistan’ın

özgür dünyadan izole edilmesini sağlamıştır. Sovyet döneminde ulusal kimliği koruma girişimleri, Ulusal Anlatı Kültürü'nün şekillenmesine neden olmuştur.

Sovyet sonrası dönemde Gürcistan halkı, yeni bir gerçeklik inşa etme hedefine değil, irrasyonel direnişe yönelmiştir. Ulusal Anlatı Kültürü'nün baskın rolü, Gürcü toplumunun yeni koşullara uyum sağlayamamasını açıklamaktadır. Sovyet döneminin gizli kültürel ve toplumsal kararsızlığı, Sovyet sonrası dönemde açık toplumsal tartışmalara yol açmış ve ana travmalardan biri, Ulusal Anlatı Kültürü'nün yarattığı gerçeklik imajının çöküşüyle ilgili kültürel travma olmuştur.

3. KÜLTÜREL BİR BAĞLAM OLARAK POSTMODERNİZM

Gürcü dilinde postmodernizm üzerine teorik veya tanıtıcı kitapların/makalelerin hala eksikliği nedeniyle bu çalışmada kısaca değinilmiş ve postmodernizmi çağdaş dünya edebiyatı ve bunun yanı sıra Gürcü edebiyatı için geniş bir kültürel bağlam olarak anlamak yararlı olabileceği düşünülmüştür. Nitekim postmodernizm kavramı muğlak bir kavram olarak atfedilmektedir (bkz. Sarup, 1997). Kültürel bir tarz olarak postmodernizme bu genel bakış, başlıca postmodernist felsefi fikirlerin ve postmodern zamanları anlama yollarının arka planında verilmektedir. Postmodern düşünceye ve kültürel eğilimlere yönelik ana yaklaşımlara ilişkin bu genel bakış, çoğunlukla edebiyat üzerindeki etkileri açısından verilmektedir. Jean Franco postmodernizmin ahlaktan uzaklaşma (Mcgowan, 1987, s. 61) olduğunu söyler. Connor'un belirttiği gibi, postkültürde yaşayan biri, geç kalmış ve geride kalan boş bir dönemde bulunuyormuş gibi hissedebilir (Connor, 2005, s. 107). Ancak Lyotard'a göre, Hegel ve Marx gibi büyük anlatıların önemi ve güvenilirliği azalmıştır. Onun vurgusu, "büyük anlatılar" yerine "küçük anlatıların" daha önemli olduğu yönündedir. Lyotard, epistemolojik bir olgu olarak bilgiyi özgürleşme çabasıyla (Lyotard, 2013, s. 9) tanımlamaktadır.

Başlıca postmodernist düşünürlerin farklı teorileri açıklanmakta ve tartışılmaktadır: Alman felsefeci, sosyolog ve siyaset bilimci Jürgen Habermas'ın moderniteye karşı postmodernite eleştirileri; Jean-François Lyotard'ın büyük anlatıların sonu teorisi; Fransız düşünür ve sosyolog Jean Baudrillard'ın simülakr ve simülasyon teorisi; Amerikalı edebiyat eleştirmeni, filozof ve Marksist siyasi teorisyen Fredric Jameson'ın postmodernizm analizi veya geç kapitalizmin kültürel mantığı; İtalyan bilim insanı, yazar, edebiyatçı ve eleştirmen Umberto Eco'nun postmodern hipergerçeklik ve postmodernist roman vizyonu; Amerikalı edebiyat teorisyeni, eleştirmeni ve yazar Ihab Hassan'ın postmodernizm kavramı anlayışı; Amerikalı bilim insanı ve edebiyat teorisyeni Brian McHale'in postmodernist kurgu analizi; bilim insanı ve edebiyat eleştirmeni Stuart Sim'in postmodern kültürde ironi ve kriz analizi. Postmodern zamanlarda estetik bir arayışın sonucu olarak geliştirilen bazı edebi teknikler de açıklanmaktadır: metinlerarasılık, yorumlama, postmodern oyun, senaryo, yazar maskesi, olay örgüsünün dönüşü, vb.

4. GÜRCÜ EDEBİYATINDA POSTMODERNLEŞME VE POSTMODERNİZM

Gürcü romanları, ulusal kimlik, ahlaki meseleler, toplumsal değişim ve insan ilişkileri gibi konuları işleyerek okuyuculara derin bir içgörü sunar (bkz. İbereli, 2014). Gürcü romancılar,

genellikle Gürcistan'ın tarihi, toplumsal yapısı, politik ve kültürel değişimleri gibi konuları ele alır. Romanları, Gürcü toplumunun günlük yaşamı, tarihi olayları, kişisel deneyimleri ve evrensel insan deneyimlerini anlatarak okuyuculara derinlemesine bir anlayış sunar. Bu yazarlar, Gürcü edebiyatının zengin ve çeşitli bir parçasını oluşturur ve kültürel miraslarını korumak ve yaymak için önemli bir rol oynar.

Sovyetler Birliği döneminde Gürcü romanı ideolojik sınırlamalarla karşı karşıya kalmış, romancılar toplumsal meseleleri ve politik konuları ele alırken Sovyet propaganda ve ideolojisine uyum sağlamak zorunda kalmıştır. Bu dönemde Gürcü romanı, toplumsal gerçekçilik ve sosyalizm propagandasıyla şekillenmiştir. Ancak Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra Gürcü romanı farklı yönlerde gelişmiştir. Romancılar, özgürce çeşitli temaları ele alabilmekte ve Gürcistan'ın toplumsal, kültürel ve siyasi değişimlerini yansıtmaktadır (Çiloğlu, 1993, s. 131). Güncel Gürcü romanı, hem geleneksel temaları hem de çağdaş sorunları işleyerek Gürcü edebiyatını canlı tutmaktadır.

SSCB'nin dağılmasının ardından bağımsız bir devlet olarak kurulan Gürcistan, Sovyet sonrası dönemin değişim ve zorluklarıyla karşı karşıya kalmıştır. Kültür alanındaki değişimler politik değişimlerle ilgilidir (Tsipuria, 2016, s. 517-519):

1. Artık resmi destek verecek bir devlet olmadığı için Sovyet içerikli kültürel metinler üretilmez, çünkü bu tür bir üretim için ne devlet düzeni ne de kamu talebi vardır.
2. SSCB'nin çöküşüyle birlikte Gürcistan'da ulusal Sovyet karşıtı protestolar ve gösteriler başladı ve Sovyet devleti artık kamusal/kültürel söylemi kontrol edemez. Ulusal Anlatı Kültürü protestoların ana kültürel destekçisi haline geldi ve Sovyet sansürü altında bu kültürün sanatsal başarısının temeli olan alegorilere artık gerek yoktur.
3. Sovyet sonrası dönemde Gürcü kültürünün çağdaş Batı kültürel deneyimiyle senkronize olmaya çalışması, Avrupa modernizmi ve postmodernizme olan ilgiyi güçlendirdi. Gürcü modernizmi deneyimini yeniden kazanmak ve Gürcü Alternatif Kültürü eğilimlerini sürdürmek önem kazanmıştır.

Bu süreçler, Gürcü kültürel gerçekliğinin değişmesine yol açmıştır. Yeni gerçeklikte, Ulusal Anlatı Kültürü ve Postmodern Gürcü Kültürü varlığını sürdürmüştür. Millî Anlatı edebiyatı, medya için çekiciliğini yitirmesine rağmen kendi varlığını ve yayınevlerini korumaya çalışmıştır. Postmodern Gürcü Kültürü ise serbest piyasa ekonomisine daha uyumlu hale gelerek yeni yayın ve yayınevleriyle medya için daha çekici hale gelir, sosyokültürel düzeyde değişim kabulü yaratılır.

Büyük Gürcistan "iki deniz arasında" var olduysa, Sovyet Gürcistan "iki dokuz arasında" vardır: 9 Mart 1956'dan 9 Nisan 1989'a kadar. Bu dönemde Gürcü milliyetçiliği, Sovyet milliyetçiliğiyle birlikte gelişir, 9 Nisan trajedisiyle Sovyet Gürcistan'ın "yapısökümü" başlar ve Sovyet sonrası Gürcistan iç savaşla doğar.

Gürcü postmodernizmi, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra Gürcü edebiyatında belirgin bir şekilde ortaya çıkan bir akımdır. Postmodernizm, geleneksel kuralları ve sınırları reddeden, çoksesli bir yaklaşımı benimseyen ve gerçeğin nesnel olduğu fikrini sorgulayan bir edebi ve kültürel harekettir. Bu akım, karmaşık bir dünya algısını yansıtarak farklı gerçeklik katmanlarını bir araya getirir ve zaman, mekân ve kimlik kavramlarını sorgular. Gürcü postmodernist yazarlar, kurgusal tekniklerde deneysel bir yaklaşım benimserler ve metinlerinde ironi, parodi ve pastiş gibi

postmodern öğeleri kullanırlar. Ayrıca, kültürel referanslar, mitolojik unsurlar ve popüler kültür öğeleriyle oynarlar.

Örneğin, Naira Gelashvili'nin "The Sentimental Novel" adlı eseri, postmodern bir yaklaşım benimseyerek geleneksel roman formunu sorgular ve metin içinde farklı gerçeklik seviyelerini bir araya getirir. Benzer şekilde, Zaza Burchuladze'nin "First Tuesday after Christmas" adlı romanı, zamanın kronolojik sıralamasını terk ederek, farklı zaman dilimlerini ve anlatıcıları bir araya getirir ve toplumsal ve politik meseleleri ele alır.

Sovyet sonrası dönemde Gürcü edebiyatı, postmodernist teknikler ve temalarla zenginleşmiştir. Dato Barbakadze'nin "Tropoba Mozameta" adlı eseri ve Lasha Bugadze'nin "İlk Rus" öyküsü, bu dönemin belirgin örneklerindendir. Zaza Burchuladze'nin "Simpsonlar" ve "Eşek İncili" gibi eserleri, postmodernist üslubu ve karnaval edebiyatını yansıtır.

Bu dönemde, Shota Iatashvili gibi postmodernist şairler de öne çıkar. Örneğin, Besik Kharanauli'nin "Ve Vatanı Satın Aldım" şiiri, yazının temalaştırılması ve postmodernist metaşair örneği olarak dikkat çeker.

Sovyet sonrası Gürcistan "Gül Devrimi" ile sona erer ve ülkenin post-modernleşme süreci devam eder. Bu süreçte edebiyat, karnaval ve simülasyon unsurlarıyla zenginleşir. Postmodern Gürcü edebiyatı, geleneksel ve modern unsurları birleştirerek, okuyuculara farklı bir bakış açısı sunar ve edebiyatın sınırlarını genişletir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Gürcü edebiyatı, tarihsel ve toplumsal değişimlerin etkisi altında önemli bir evrim geçirmiştir. Sovyet döneminde, ideolojik sınırlamalar ve propagandaya bağlılık nedeniyle Gürcü romanı belirli bir kalıba sokulmuş ve toplumsal gerçekçilik ile sosyalizm propagandası aracılığıyla şekillendirilmiştir. Ancak, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, Gürcü edebiyatı farklı bir yöne evrilmiş ve romancılar çeşitli temaları özgürce ele alabilmıştır. Bu çalışma, Gürcü romanının Sovyet dönemi boyunca maruz kaldığı ideolojik sınırlamaları ve bu dönemin sona ermesiyle birlikte postmodernist eğilimlerin nasıl ortaya çıktığını analiz etmiştir. Bu, Gürcü edebiyatında farklı dönemler ve kültürel paradigmlar arasındaki geçişleri derinlemesine inceleyen özgün bir yaklaşımı temsil eder.

Gürcü romanı, geleneksel temaları ve çağdaş sorunları bir araya getirerek Gürcistan'ın toplumsal, kültürel ve siyasi değişimlerini yansıtmıştır. Bu süreç, Gürcüce romanın zenginliğini ve çeşitliliğini ortaya koymuştur. Sovyet sonrası dönemde, Gürcü edebiyatı, ulusal kimlik, ahlaki meseleler, toplumsal değişim ve insan ilişkileri gibi konuları derinlemesine işleyerek okuyuculara derin bir iç görü sunmuştur.

Postmodernizmin etkisi altında, Gürcü kültürü ve edebiyatı da değişmiş ve evrimleşmiştir. Postmodernist düşünce ve estetik arayışlar, Gürcü edebiyatında yeni bir soluk getirmiştir. Romanlar, özgün kurgusal teknikler, metinlerarası ilişkiler ve ironik anlatılar aracılığıyla postmodernist bir perspektif yakalamıştır.

Sovyet sonrası Gürcistan'ın yaşadığı politik ve kültürel değişimler, edebiyatı etkilemiş ve farklı estetik ve tematik eğilimlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Postmodern Gürcü kültürü,

geleneksel anlatı formlarını sorgulayarak ve mevcut estetik ilkeleri yeniden şekillendirerek toplumsal ve kültürel değişimin bir yansıması olarak görülebilir. Gürcü edebiyatında postmodernizmin, Sovyet sonrası dönemde geleneksel anlatılara karşı nasıl bir estetik protesto olarak ortaya çıktığı saptanmıştır. Sovyet baskısının sona ermesiyle birlikte edebi tekniklerin ve estetik arayışların nasıl çeşitlendiği detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Yine postmodernizmin öne çıkan teknikleri olan ironi, parodi ve metinlerarasılık gibi unsurların, Sovyet sonrası yazarların eserlerinde nasıl kendine yer bulduğu vurgulanmıştır. Bu tekniklerin Gürcü edebiyatına yeni bir bakış açısı kazandırdığı ve eserlerde çok katmanlı anlatımların geliştiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Gürcü edebiyatı, tarihsel ve toplumsal dönüşümlerin izlerini taşıırken, postmodernizmin etkisi altında yeni bir ivme kazanmıştır. Sovyet sonrası Gürcü edebiyatında temel belirleyici elbette postmodernizm değildir. Romancılar, geçmişin izlerini sürerken geleneksel anlayış ve ekolleri devam ettirme eğiliminde olmalarına rağmen, çağdaş sorunlara ışık tutarak Gürcü edebiyatını canlı tutmaktadırlar. Bu süreç, Gürcü kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktürk, Ekin (2023). "Wittgenstein'in Dünyasının Sınırlarına Çağdaş Dilbilim Penceresinden Bakış". *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (34), s. 228-252. <https://doi.org/10.15182/diclesosbed.1273902>.
- Avaliani, Lali (2005). *Çılgın Zamanın Gürcü Yazısı*. Tiflis: Edebiyat Enstitüsü Yayınevi.
- Barbakadze, Davit (2000). *Sorular ve Sosyal Çevre*. Tiflis: Merstskuli.
- Bregadze, Levan (2000). *Gürcü Yazısında Postmodernizm*. Tiflis: Sjani I, 110-124.
- Büyüktopçu, Mehmet Burak (2023). "Dorothee Achenbach'ın Ay Yıldız'ın Gölgesinde Romanında Farklı Kültürlerin Sunuluş Biçimleri", *Cumhuriyet'in 100. Yılında Batı Edebiyatlarında Kültür Üzerine Düşünceler* (Edit.), s. 99-115. Erzurum: Fenomen Yayıncılık.
- İbereli, Sandro (2014). *Gürcü Halkının Tarihi*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Connor, Steven (2005). *Postmodernist Kültür/Çağdaş Olanın Kuramlarına Bir Giriş*. (D. Şahiner, Çev.). İstanbul: YKY.
- Çiloğlu, Fahrettin (1993). *Dilden Dine, Edebiyattan Sanata Gürcülerin Tarihi*. İstanbul: Ant Yayınları.
- Karumidze, Zurab (2009). "Sovyet Sonrası Gürcistan ve Postmodernizm", *Sıcak Çikolata – Edebiyat*, No. 25-26.
- Lomidze, Giorgi (2004). "Apokrif Edebiyat Haritası", *Kitaplar Gazetesi* No. 6.
- Liotard, Jean François (2013). *Postmodern Durum*. (İ. Birkan, Çev.). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- McGowan, John (1991). *Postmodernism and It's Critics*. USA: Cornell University Press.
- Mcguigan Jim (1999). *Modernity and Postmodern Culture*. England: Openstate University Press.
- Mchale, Brian (1992). *Constructing Postmodernism*. London, New York: Routledge.
- Morçiladze, Aka (1999). *Yüz Kez Lanetlenmiş Şehrin Yanlış Anlamalarının Kısa Tarihi, Kısa Öyküler*, Tiflis: Saari.
- Muzashvili, Niko (2001). "Postmodernist Biyografiler", *"Yazılarımız" Gazetesi*, No. 48.

- Nicol, Bran (2002). *Postmodernism and the Contemporary Novel*, (Bran Nicol, Edit.), Edinburgh University Press.
- Ratiani, Irma (2009). *Face of Philological Studies*, Tbilisi: Memkvidreoba.
- Ratiani, Irma (2012). *The Collection Totalitarianism and Literary Discourse*. Editor's Foreward. Toatalitarianism and Literary Discourse, 20th Century Experience, Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Sarup, Madan (1997). *Post-yapısalcılık ve Postmodernizm, Modernizm ve Postmodernizm*, (B. Güçlü, Çev.), Ankara: Ark Bilim ve Sanat Yayınları.
- Tsipuria, Bela (2008). *"Postmodernizm" Edebiyat Kuramı, Temel Metodolojik Kavramlar ve 20. Yüzyılın Akımları*, Tiflis: Edebiyat Enstitüsü Yayınevi.
- Tsipuria, Bela (2016). *Georgian Text in Soviet/Post-Soviet/Postmodern Context with English Summary*, Tbilisi: Ilia State University Press, 2016.
- Watson, Nigel (2002). *Postmodernism and Lifestyles. The Routledge Companion to Postmodernism*. (S. Sim, Edit.). London, New York: Routledge, p. 53-64.

Edebiyatta Değişibilim

Prof. Dr. Ünsal Özünlü

Günce Yayınları

Berna Akyüz Sizgen

POSTMODERNİZM KAVŞAĞINDA

Selim İleri Romancılığı

Günce Yayınları

FEMİNİST EDEBİYAT KURAMI BAĞLAMINDA

GÜLTEN AKIN ŞİİRİ

GÖKAY DURMUŞ

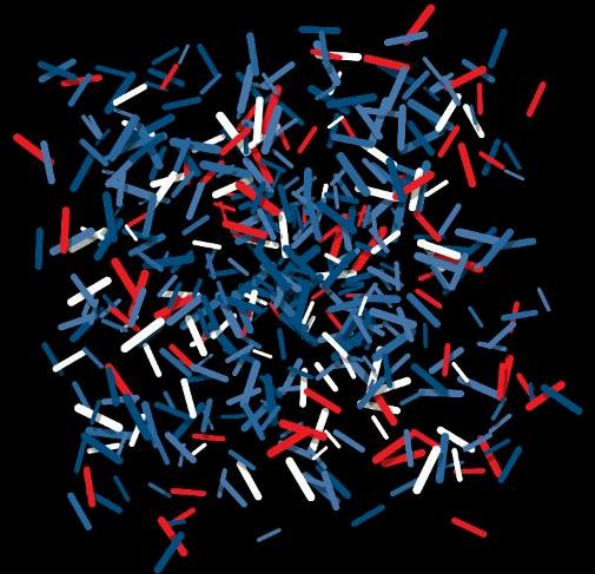

Günce Yayınları

FRANSIZCA VE TÜRKÇENİN SÖZDİZİMİ

KARŞITSAL VE DAĞILIMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

Dr. Yusuf Topaloğlu

Günce Yayınları